

Oglas, pripolana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novce... predbrojbu, oglas... šaljete se naputnicom ili položalom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849.
Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokrvari». Narodna poslovice.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani doplati se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n o t i s k a j u , n e f r a n k i r a n i n o p r i m a j u .
Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } nagodina
5 K za seljake }
ili K 8 --, odnosno K 2-30 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., sa ostali 20 h., koji u Pul toll izvan isto.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. Via Glafila br. 1. kamo neka se naložuju sva pisma i predplate

odgovorni urednik Jerko J. Mahulja.

Izdaje i tiska Laginja i dr. u Pull ulica Glafila 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tretu

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

U prošlom broju donieli smo kratko izvješće o XX. glavnoj godišnjoj skupštini »Družbe sv. Cirila i Metoda«, obdržane dne 8. juna o. g. u Kršanu.

Danas donosamo na obećanju godišnje izvješće, i to redom najprije govor predsjednika Družbe nar. zast. prof. Spinčića, a zatim čelo tajnikovo izvješće.

Predsjednikov govor.

Spinčić je najprije razložio zašto se gl. skupština nije obdržavala već 25. maja i konstatirao je, da je prisutno članova Družbe i više nego propisuje pravilnik, a zatim prešao na pozdravni govor.

Braćo i prijatelji! Sastali smo se ovdje — reče Spinčić — na medji dviju občina, kojih središta su više manje talijanski gradici Albona i Fianona, ali kojih je većina stanovništva našega jezika i našeg imena. Albona i Fianona su stara, ali i imena Labin i Plomin su također stara, poznata već od 1900. godine, kad su se ovamo doselili vaši predjedovi. Dobre ste čudi, predobri, preblijbi i to je jedan od glavnih razloga, da ste još uvijek pod vlašću inorodnika, vaših narodnih neprijatelja, koji bi vas najradije utamanili. Tek pred 20 godina počeli ste se zanimati za politične izbore, birati u sabor i u carevinsko vijeće, pa u tom biranju postupate uvijek poštenošću i čestitošću, koja vas resi kao malo koga drugog. Ali u pogledu obćinskih izbora niste nikada zašli u pravu borbu, već ste inorodnicima puštali da vam gospodare, a oni rade o vašem uništenju. Od vas se traži plaćanje obć. pristojba, ali občina na vas ne troši ništa, ne brine se za vas ništa. Već je tome 10 godina, što je vlade odlučila doprinieti nekoliko

tisuća, da vam se sagradi cisterna, ali krivnjom občine nije još ni sada izgrađena. Vi plaćate sve pristojbe, a protivnici vam ne daju ništa, niti za škole, niti za crkvu, niti za druge prosvjetne svrhe. Na 12.000 stanovnika Plomina i Labina nema nego 6 obćinskih jednorazrednih škola, a od tih 8 su Družbine zgrade. Da podigne prosvjetu među ovim našim pukom, Družba je otvorila tri svoje škole; tako ima ukupno samo 9 škola.

Braćo i prijatelji! Robovanju vašem kriva je vaša narodna nevjest i slaba prosvjeta, kriva je okolnost, što ste kod vaših narodnih protivnika zadušeni. Lišiti se morate duga zla druga; a lišiti ćete se ga, ako marljivo šaljete vašu djecu u hrv. škole, pa ćete se tada prosvietliti i osvjestiti i onda marljivim, trleznim i stidljivim radom osloboditi ćete se od tudnjaca. Kad ćete se ovako osloboditi i osvjestiti, udariti ćete složno na vaše protivnike i sigurno osloboditi občine od tudjeg gospodstva.

Pozdravljam vas sve, koji ste ovdje prisutni i one, koji su kod kuće. S vama pozdravljam svećenike, učitelje i učiteljice, a naročito domaćeg župnika nar. zastup. Ant. Zidarica. Pozdravljam zastupnike štampe »Naša Sloga« iz Pule, »Pučkog Prijatelja« i »Hrvatske Škole« iz Pazina te »R. Novog Lista« iz Rieke.

Zatim je Spinčić izvjestio o Družbinom stanju. Njezin prihod bio je prošle godine oko 225.000 K, ali u tom je sadržana svota od 70.000 K, dana Družbi od c. k. vlade. Ona ih je dala za škole u Pul, Cresu i Lošinju, jer neće da ih uzdržava zem. vlast, koja bi ih bila dužna uzdržavati. Da nije bilo ovog doprinosa c. k. vlade, zlo bi bilo po Družbu, jer bi imali u godini 1912. za 20.000 K manji prihod nego u godini 1911. Razni prihodi od Družbinih proizvoda ne rastu, hrvat-

ske občine su manje dale, podružnice koliko i drugih godina, a pao je samo jedan legat od preko 3000 K od Ivana Benedika, župnika u Brezovici. Inače su dali pojedinci i pojedina društva, pa svima, koji su dali topla zahvaljuju, kao i novinama, koje sabiru i bilježe prinose za Druž. u.

U Zagrebu su obstojali Cirilo-Metodski zidari za Istru. To društvo se osnovalo god. 1903. sa izričitom svrhom da sabire za Družbu odnosno Istru, da za nju zidje. Po njima se je osnovala jedna knjižara za Istru, po njima se otvorilo u Zagrebu jedan kinematograf za Istru, oni su priredjivali zabave za Istru i sabirali po kućama za Istru i sve svote davali su samo Družbi za Istru. Inicijativom Družbe organiziralo se god. 1909. narodni blagdan, koji je donio Družbi 30.000 K. Sljedeće godine preuzeli su Cirilo-Metodski zidari u Zagrebu narodni blagdan u svoje ruke i svu zabranu svotu — 40.000 K — dali su Družbi za Istru. God. 1911., tad nisu više dali celu svotu Družbi, već polovicu. Lanjske godine je također bio narodni blagdan, ali Družba nije dobila ni šilira. Kad bi i htjeli, nisu mogli ništa dati Družbi, jer je komesar Cuvaj izdao naredbu, da se može sabirati samo za školske svrhe u Banovini. Ni inače Cirilo-Metodski zidari god. 1912. nisu dali Družbi više od 2000 K, a ove godine dali su do sada 1000 K. »Hrvatska Narodna Straža«, koja je preuzela od C.-M. zidara djelovanje, nije dala nego tek na velike pismene i otvorene molbe 4000 K, uz opazku, da žali, da ta pripomoć nije veća, jer da su i izdatci Hrv. Nar. Straže toliko narasli, da joj nije moguće (!!) uz najbolju volju više odrediti!

Braćo i prijatelji! Meni je jednako milo i drago svako hrvatsko djele, bilo ono sa skrajnje istočne točke Srijema ili Drine, ili iz Savudrije, skrajno zapadne točke u Istri.

Zahvaljujem svakome za svaku krunu što je daje za nautanje i prosvietljenje hrvatske djece. Ali ako je tako potreba, da se imetak od 100.000 K, što ga imade Hrv. Nar. Straža, mora potrošiti u drugim hrvatskim zemljama, pa i u samoj Banovini, neka Hrv. Nar. Straža ovu svu svotu u narodu sabranu svotu slobodno potroši i neka joj bude blagoslovljen rad. Ali ja držim, da su sada takova vremena, da se ne smije uporabiti narodnoga novca odgađati za druga vremena i štediti. Ova vremena koja mi proživljujemo jesu najmućnija i najsudbonosnija, tako te ne demoi imati gorih. Nerazumljivo je zato, što Hrv. Nar. Straža ovako razpoloživo sabranim narodnim novcem i što ovako postupa prema Istri. Prilike su takove, da se ne smije niti iz daleka pomisljati na to, da se ovim narodnim novcem gradi u Zagrebu bilo kakav narodni dom.

Za pripisanu pomoć zahvaljujem C.-M. zidarima i Hrv. Nar. Straži i preporučamo im se i za u buduću.

Za očuvati našu hrvatsku narodnu stvar u Istri, mi smo prisiljeni apelirati na sve Hrvate, da odsele što više dajuju za Istru i da sabrane svote namijenjene Družbi sv. C. i M. za Istru, šalju izravno na ravnateljstvo Družbe u Opatiju ili kojoj bliže poznatoj podružnici. Troškovi Družbu su jako ponarasi. Družba ima 55 škola u 75 učiteljskih sila. Prošle godine osnovala je 8 škola i jedno zabavište sa 12 učiteljskih sila. Uredjene su plaće učiteljskom osoblju, koje su sada jednake učiteljskim plaćam na javnim pućkim školama. Družba se je pobrinula, da njezin učiteljski personal bude osigurava u nemoci i starosti, te je u tu svrhu dala u mirovinski fond 80.000 K. Družba imade velike troškove ne samo za plaćanje učitelja, već i mnogo drugih izdataka, za zgrade, za uzgoj podmladke, mora se pobrinuti za otvorenje

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.

P. Joso Paravčić.
(Nastavak.)

Kako već spomenuh, otočani Cresu i Lošinju, osim ono nešto malo što se bavi ribarstvom, glavno im je zanimanje ovcarstvo. Ovce im podavaju najveću materijalnu ili novčanu korist. Sam otok Cres broji čit o oko osamdeset do devedeset tisuća ovaca. Toliko ovaca jamaćno nigdje ne ćemo naći na svijetu na tako malenom ambijentu. To je valjda unicum u cijeloj Austriji. Mimogred moram spomenuti, da je taj broj za tri dijela u statistici umanjnjen, i to s razloga, što se seljaci boje reći istinu, jer se plaće poreza; pa u mjesto reći imam sto glava, imam trideset komada.

Ovce otoka Cresu kao što i Lošinju lijepe su pasmine i dobro rentiraju, nu kud i kamo bi više, kad bi se tu rasu kritalo kojom plemenitijom. Ali tu bi trebalo, da prikoči vlada.

Pitanje nam se samo po sebi sada nameće: A otkuda za tolike životinje namaknu seljaci vode? Ta otok je Cres sam krs, bez izvora, bez živih vrela! Od kuda im dakle voda, bar u ljetno doba za vrijeme suše? O tom bi morao mnogo i mnogo pisati, nu ograničit ću se samo na glavnije.

Jest, Cres ne ima živih voda, nema izvora, nema vrutaka, pa zato privijeni je svaki seljak, da učini u svojim pašojacima umjetna sabirališta vode. Mora u svakom pašnjaku iskopati jamu i onda tu jamu cementirati, da kad dodje kiša, da mu se napuni vodom, i tako na taj način obzrbi za mjesec dana svoje stado.

Prosudimo sada, koliko to stoji novaca biednog seljaka? Nek se godimice takvih jama iskopa i cementira samo jedna stolina, i nek stoji svaka samo dvjesto kruna, već dobijemo godišnji potrošak od 20.000 kruna.

Podjimo dalje! Mi znademo, i to iz zalognog iskustva, da na otoku Cresu i Lošinju mjeseca lipnja, srpnja, kolovoza, pa i sve do polovice rujna vlada obična suša.

Sretni smo, ako nam u ovo nekoliko mjeseca bar par puta dobro kiša — nu ređovito, može se reći, ostanemo bez vode. U to vrijeme redovito isprazne cisterne i lokeve i umjetna sabirališta. Kuda će sada seljak sa ovcama, gdje ih napojiti? Dok ima još kod kuće u cisternji vode, napuni par bačvica i nosi na pašnjak. Ali napokon pomanjka i u cisternjama. A sada? Sad mu ne preostaje, nego danomice voditi ovce na napoj po dva do tri sata dajline, a često čak i na Vransko jezero. Nije to mala pet do šest stotina ovaca tje-rati po kojekakvim klanćima i jadikovcima; to stoji truda i muke.

Seljaci prisiljeni su svakog drugog, trećeg dana voditi stado na napoj, ali nije moguće da jednom seljaku, koji ima u jednom prostoru pet, šest stotina ovaca, da mu po koja ne ostanu i ta mora opet kroz tri, četiri dana trpjeti od žeđje, a u najviše slučajeva pogine. Koliko od žeđje pogine ovaca, to može vjerovati samo onaj, koji to svojim očima vidi. Rekoše mi seljaci, da im suša umanjji ovce svake godine barem pet po sto. Recimo, da ne pogine od nestašice vode pet, nego samo

tri po sto. Onda se na 80.000 ovaca godimice izgubi 2400 glava. Uzmemo li svaku ovcu, da vriedi samo 10 K, tad dobijemo štetu od 24.000 K.

To je samo gubitak na životinjama, a gdje je sada vrijeme, što seljaci izgube sa tjeranjem ovaca na napoj. Kroz ona tri ili četiri mjeseca suše, možemo mirno uz-tvrditi, da svaki dan po jedna osoba obitelji izgubi po jednu dnevnicu; recimo da tu dnevnicu izgubi samo pet sto obitelji, to bi bilo kroz tri mjeseca izgubljenih dnevnica 600 puta sto, odnosno u tri mjeseca 50.000. Kad bismo metnuli svaku dnevnicu samo 8 (tri) K, tad već dobijemo ogromnu svotu od 150.000 K.

Eto! Uzmemo li samo ovcarstvo u obzir, tu već vidimo, koliko stvarno godišnja štetu pretrpimo.

Za gradnju umjetnih sabirališta K 20.000
Poginulih ovaca K 24.000
Gubitak na vremenu K 150.000

Ukupno K 194.000

(Sliedi.)

drugih novih škola, za podignuće školskih zgrada u siromašnim občinama, imade obveza za razne škole itd.

Narodi dolaze do slobode oružanom i bojnom silom, kako su je izvojevala naša braća na Balkanu, ili dolaze do slobode prosvjetom. To su dva najmoćnija sredstva. Družba radi prosvjetom. Ona hoće i želi, da razširi prosvjetu u ovom ogranku našeg naroda, koji je izvržen najvećoj pogibelji. Sireći prosvjetu i hrvatsku svijest u Istri, pomognut ćemo oslobodjenju celog našeg naroda.

Na koncu je Spinić — čija je jaka i muzevana rječ bila pomno saslušana i primljena burnim odobravanjem — izpričao gg. Matka Mandića, dra M. Laginju i dra L. Požičića radi njihove odsutnosti; bili su zaokupljeni drugim narodnim radom.

(Sliedi.)

Narodni blagdan.

Iz mnogih hrvatskih krajeva stizavaju vrlo povoljne vesti o predstojećoj proslavi narodnog blagdana. Tako se je na prilik u Istri razmahala u tom pogledu upravo živahna agitacija. Brigu oko same proslave narodnog blagdana u Istri preuzela je naša velezaslužna „Narodna Zajednica za Istru“. Ona je ovih dana razaslala na svoje pedružnice i povjerenike posebnu okružnicu, kojom ih pozivlje, da taj narodni blagdan što svečanije proslave, a usav u obzir tešak položaj naše Družbe i upravo goleme njene potrebe, neka porade, kako bi taj dan donio našoj Družbi što ljepši i izdašniji dar. Program proslave u svim istarskim mjestima bit će sljedeći:

1. U subotu, dne 5. srpnja svečana služba božja, kojoj bi imalo prisustvovati što više pučanstva. 2. Istog dana na večer kriesovi. 3. Sljedećeg dana u nedjelju propoved u crkvi o sv. Cirilu i Metodu, a poslije sv. mise ili poslije podne učitelj ili tko god drugi skupi narod i drži predavanje prema knjižici, koju će „Narodna Zajednica za Istru“ izdati u tu svrhu. 4. Poslije predavanja rasprodavanje rečenih knjižica među narod. 5. Gdje je ikako moguće, neka se toga dana u Družbinu korist priredi pučka svečanost uz što manji trošak, a što veći dobitak. 6. Gdje to nikako nije moguće, neka se sabirnim arcima, koje će potpisani odbor poslati, sakupi što veću svotu za Družbu. 7. Sav sabrani novac dostavlja se odmah iza toga dana potpisanom odboru, koji će ga izručiti Ravnateljstvu Družbe kao posebni dar Istre prigodom proslave narodnog blagdana god. 1918.

Što se Dalmacije tiče, obratovao se je u Zadru poseban odbor, koji će družbinom Ravnateljstvu biti na ruku i pripomoć, da ideja narodnog blagdana prodrije i u najzablatnije dalmatinsko selo.

Hrvatsko se je Primorje već izjavilo, da će i ove kao i prvašnjih godina raditi za našu Družbu. Naša primorska braća znadu, kako se istarski Hrvati moraju boriti protiv tuđine, koji se ne žaca nikakvih ni najodvratnijih sredstava, da se u ovoj biednoj zemlji nametne gospodarom.

Svoje nam pomoći neće uskratiti i drugi naši rodoljubi i prijatelji širom Hrvatske i Slavonije. Družba održaje 55 zavoda sa 80 namještenika. Ovim će se pridružiti domalo još i drugi, ter to izlakuje borba, u kojoj živimo. Zaposlili nas u ovom času, značilo bi, predati nas na milost i nemilost Talijanima. A to ne će i ne može da učini nijedan Hrvat, u kome bježe pošteno hrvatsko srce.

Iz carovinskog vieća.

U Boču, dne 15. juna 1918.

U Zastupničkoj kući carevinskog vieća razpravljalo se je o celom ministov jednom tako zvani mali finacijalni plan; glavnavao se je o prelazu u podrobu razpravo

odnosnih zakonskih osnova; i načelo razpravu o privremenom proračunu za drugu polovicu tekuće godine.

Iz razpravo o malom finacijalnom planu.

U prilog osnovama izjavila se sva njemačka sveza, i to poglavito obzirom na to, da bude omogućeno oživotvorenje činovničke pragmatike. Nemci bi pače zadovoljni bili, da se primi samo u toliko fin. plan, u koliko bi se pokrilo povisiće činovničkih plaća. Tu bi ih valjda poduprli i njihovi drugovi Nemci iz Češke, koji su inače veliki protivnici finacijalnih osnova, jer bi se njihovim oživotvorenjem poboljšale finacije kraljevine Češke, a to oni neće. Čim bi se to dogodilo, postala bi uzaludna njihova obstrukcija u českom saboru. Za osnovu su također Poljaci, ne samo s toga, jer jih hoće vlada, nego i s toga, jer bi po njima Galičija dobila liepih iznosa. Za nje se je izjavio i zastupnik iz Trsta dr. Gasser i to obzirom na povisenje činovničkih plaća. Inače se on pri toj zgodu tuži na to, što c. k. vlada zapostavlja talijanski element (?), i na to što se igra i vlada i parlament sa pitanjem talijanskoga pravncga fakulteta. Moravski agrarac Njemac Luksch, je također za finacijalne osnove, jer bi njima Moravska došla do prihoda, kojih inače ne može dobiti, a treba jih.

Protiv tim osnovama govorili su dr. Smodlaka. Sustavu, kojim se vlada, reče, nelima se dozvoliti niti pare, najmanje mi Hrvati i Srbi, kojih su interesi politički, kulturni i gospodarski, najjače zapostavljaju. Protiv osnovama su također govorili česki agrarac dr. Vysokil, česki radikalac Kalina i česki socijaldemokrat Modraček. K tomu njemački socijaldemokrat Jocki, te neki rusinski zastupnici. Ovi su svi najžešći, nepomirljivi protivnici predloženih finacijalnih osnova. Oni neće, da se finacije njihove kraljevine Galičije poboljšaju, dok se u toj kraljevini ne stvori njima povoljniji izborni red i dok jim se ne ustrojili ili dade bar jamstva za skoro ustrojenje rusinskoga sveučilišta u Lvovu.

Početkom sjednice dne 13. t. m. bio je većinom glasova prihvaćen prelaz u podrobu razpravu tih osnova. Zanj nije glasovao ni jedan Hrvat ni Srbin, a Slovenci samo iz Kranjske.

Razpravo o privremenom proračunu.

U petak se je načela razpravo o privremenom proračunu za drugu polovicu tekuće godine. Govorili su izvjestitelj proračunu dr. Steinwender; i izvjestitelji raznih predloga manjina. Među ovima i zastupnik Gostinčar, koji je zagovarao svoj predlog, da se preko proračunike osnove predje na dnevni red. On i njegovi drugovi Hrvati i Slovenci, protivni su proračunu, jer vlada ne zadovoljava narodnim, kulturnim, gospodarskim potrebama slovenska i hrvatskoga naroda i jer vodi proslavenskoga politiku, koju toli rado podupiru Nemci.

Za odpušt prihvatnika.

Nema skoro dana, a da naši zastupnici u govorima ili upitima i privatno ne zahtijevaju, da se prihvatnici bilo na kraju, bilo na moru, pušta kući.

Kad će biti prekinute ljetno zasjedanje.

Zastupnička kuća imali će za ovaj mjesec posljednju sjednicu dne 19. t. m. Onda nastaje pauza do konca mjeseca, i to u svrhu, da mogu galički zastupnici, Poljaci i Česi ići na agitaciju za zemaljske izbore. Hoće li zastupnička kuća zasjedati u julu, to se još ne zna. Oris najviše o Rusinima, dakako i o tom, dali će i u koliko Poljaci i vlada udovoljili rusinskim zahtjevima. Kad bi se u julu sazela zastupnička kuća, razpravljala bi poglavito o stvarnoj pragmatiki državnih činovnika.

Položaj na Balkanu.

Pula, 11. juna 1918.

Hvala energičnom posredovanju ruskoga cara neće doći do bratoubilačkog rata između Srbije i Bugarske. Ruski car je naime brzojavio srpskom i bugarskom kralju, da spriede bratoubilački rat i da on preuzima rasudu u spornim pitanjima objiju država. Srbski i bugarski kralj odgovorili su ruskom caru da primaju njegovu presudu i poručili da će odati svoje ministre predsjednike na sastanak za rješanje spornih točaka. Usljed toga je ruski ministar izvanjskih posala Sazonov pozvao ministre predsjednike četiriju balkanskih država, da čim prije dođu u Petrograd na jednu konferenciju.

Usljed ovog posredovanja ruskoga cara, predložila je Srbija Bugarskoj demobilizaciju četa, na što je Bugarska odgovorila, da Srbija navede ruskoj vladi razloga, da Srbija je predložila demobilizaciju. Bugarska zahtjeva to zato, što Srbija neće da odustane od svoga zahtjeva o reviziji savezničkog ugovora. Ujedno se javlja iz Sofije, da je bugarski ministar predsjednik Danev izjavio, da će poći na konferenciju ministara predsjednika u Petrograd tek onda, kad bude zajamčeno, da će biti ispušten iz presude ruskoga cara i rasprave svi oni dijelovi teritorija, koji su po bugarskom mišljenju nesporni.

Kako se iz svega ovoga razabire, sprema se Bugarska teškom mukom na pregovore sa Srbijom i prilino se podvrgava presudi ruskoga cara. Tom je ponajviše kriva ratna stranka u Bugarsku, koja bi žellila oružanom silom rješiti spor sa Srbijom, te okrivljuju dapače kralja Ferdinanda, što je u svemu popuštao Rusiji i da on kralj Ferdinand za volju Rusije nije htio dopustiti, da bugarska vojska sa Catafize udje u Carigrad. Radi svega hoće ratna stranka da kralja Ferdinanda zbaci sa prijestolja a na njegovo mjesto postavi prijestolonasljednika Borisa.

Dok stvari tako stoje među saveznicima i u njima, ruska vlada i car stoje strogo na stanovištu, da se uzdrži balkanski savez i nadalje, te su jedino pod tim uvjetom prihvatili posredništvo i presudu. To je pak najbolje jamstvo, da je rat između Srbije i Bugarske uklonjen i da će na Balkanu nastupiti mir.

Prostoga tjedna ubili su u Carigradu protivnici sadašnje turske vlade prvog ministra Turske i doglavnika sultanovog velikog vezira Mahmud Sefket pasu. Ubili su ga na ulici, kad je prolazio automobilom u Portu, vladinu palaču, gdje je ministarstvo vanjskih posala. To ubijstvo je uzaludilo kao saveta, kad su prištaše sazdanje vlade potjerali silom iz Porte staru vladu (staroturke) i tom prigodom ubili vrljovnog zapovjednika turske vojske Nazim pasu. Ubojice velikog vezira su uspješni, a uz to preko 400 drugih turskih odličnika i građana, koji da su u savezu sa tim ubijstvom i htjeli prouzročiti revoluciju u Carigradu, koja se imala razširiti po svoj Turskoj. Raspadanje turske države primiče se kraju, za čime neće nitko požaliti uzeti to s kojeg mu drago stanovišta.

Pogled po Primorju Puljsko-Rodunjski kot.

Zahvala. Pod vodstvom svoga učitelja, priredile djece Družbinih škola u Puli u nedjelju 15. t. mj. u 8. sati po podne na pozornici Narodnog Doma, predavao se pjevanjem u „Proslavu tisućogodišnjice kraljevstva hrvatskoga“, sa vrlo liepim pritaživanjem, što je prisilno običavao poprutilo sa burnim odobravanjem. Da je sve krasno ispele, hvala g. Vojski, koji je u tu svrhu sve svedno na pozor-

nici priredio; g. Petanjku, koj je sa puno razumjevanja maskirao male naše predstavljajice i predstavljajce; tiskari Laginja i drug., koja je u tu svrhu ustupila na porabu potrebitie predmete, kao: krune, štitive, mačeve, tiskala besplatno pozive itd. i napokon sl. občinstvu grada Pule, što se je mnogobrojno odazvalo pozivu, te napunilo dvoranu i ulaznicom te darovima doprinelo liepi obol u rodoljubnu svrhu djece hrvatskih škola u Puli.

Svima od arca hvala, a od Boga plaća! Pula, 15. juna 1918. U ime Družbinog učiteljstva: pop Fran Belavić, Družbin vjeroučitelj.

Glazbena večer s plesom Čitaonica u Puli priredjuje u subotu dne 21. t. mj. u velikoj dvorani narodnog Doma Glazbenu večer s plesom. Početak u 8 i pol sati na večer. Ulaznica 1 K po osobi.

Raspored: I. dio: 1. Brajsa-Rašan: „Poputnica Družbe sv. C. i M. za Istru“ (mješ. zbor). 2. I. pl. Zajc: „Mletačka elegije“ — „Sala del maggior consiglio“, pjera (bariton). g. I. Sorić uz pratnju glasovira. 3. K. Bendl i Ružinko má dřímeje... (muški kvartet). 4. J. Oslisko: „San“, gusle i glasovir (gg. R. Johánek i dr. M. Vratovčić). 5. V. Novak: „Hrvatskoj“, muški zbor sa tenor solom (g. J. Stihovčić). 6. F. S. Vilhar: „Sarafan-parafraza“, glasovir (gdja Ivka Scallier). — II. dio: 7. F. S. Vilhar: „Lunica“ (mješ. zbor). 8. J. Huhalik: „Sóronado“, gusle i glasovir (gg. R. Johánek i dr. M. Vratovčić). 9. J. N. Hummel: „Brodar“, tenor solo (g. J. Stihovčić) sa pratnjom munjačevog zbora. 10. Fr. Liazl: „H. Rhapsodie hongroise“, glasovir (gdja Ivka Scallier). 11. a) J. Slogar: „Plovi ladjo“; b) I. pl. Zajc: „Za dom“ (muški kvartet).

Narodna Radnička Organizacija u Puli priredjuje u nedjelju dne 22. t. mj. u 5 sati po podne Veliku vrtnu zabavu u Nar. Domu uz sudjelovanje sokolske karfara u Puli. Na zabavi biti će zaljiva pošta, srećolov, ples itd. Ulazne clone za članove 30 para, za nečlanove 40 para, za ženske 20 para. Čisti prihod ovo zabave ide u korist podpornog fonda bolesnih članova R. N. O., te se s toga nadamo, da će radnici i prijatelji redništva dohrliti na istu u velikom broju i čime doprinieti plemenitoj svrci.

U znaku svjetla i znanja. U mjestnom listiću kamorro od 16. t. mj. čitamo jedan dopis iz Dobrinje, u kojem neki dobrinjčki liberalac (ali ne Hrvat, premda bi morao biti po rodu i odgoju u školi) iznaša borbu između dobrinjčkih liberalaca i klerikalaca. Sav dopis nas se niti malo ne tiče niti dira, ali moramo ustanoviti žalostnu činjenicu da kakove mržnje dovedu osobna strast u borbi između osoba a ne načela. Svakako je jako još žalostnije, da dobrinjčki liberalci moraju svoju žuč izlijevati u najgnjušnjem libellu što izlazi barem u Austriji; svakako služi to na liberalnu čast nekim dobrinjčkim akademčarima, dok dopustaju da dobrinjčki liberalizam štiti jedan libel i glasilo one poštene tvrde Galante e Ci. Ako se netko u Dobrinju ugodno sjeća svoje negdašnje kućne dobre sveze sa istarskom juntom a ne može otrcati se te hereditarne „rodničke“ sveze a da barem jednom na godinu ne zapuše u talijanski rog, makar i pod firmom hrvatskog liberalizma, liberalna akademka omladina dobrinjčka trebala bi ipak toliko poraditi, da se oslobodi čovjeka, koji je liberalac i klerikalac, Hrvat i Talijanac, ili bolje rečeno: ni prvo, ni drugo, ni treće, ni četvrto; njemu je u istinu najbolje mjesto u liberalnoj stranci, ako je ista „a redimitrice del popolo dalle tenabre dell'ignoranza e dalla superstizione“ i u koliko njegov međjanjski suslav može istjerati iz sebe injoranciju i superstitciju.

A misteru Matu Šučiću čestitamo, što ga hvali organ firme Galante-Finich e Ci.

Nestalica vode u Pulj. Glasilo puljske kamorre od novijeg doba svaki dan kritikuje i prigovara občinskoj upravi u Pulji radi djelovanja vladinog komesara na občini puljskoj. To zadirivanje ima očitu svrhu, da vlada raspise izbore za občinsko zastupstvo i da se tako kamorri a najviše novinici te kamorre povrate ona liepa i plodonosna vremena, kad je kamorri i ta novinica jela i grabila iz punog korita.

Mi ne čemo, da branimo sadanju upravu pod vladinim komesarom; konstatiramo samo to, da glasilo kamorre pjevuje sada ono, što su stvorili njegovi kamorasi i prouzročili ovo derutno slanje na občini puljskoj. Vladin komesar u Pulji morao bi biti jedan vrlo spretan i sretan magičar, da bi mogao u godinu dana samirati ono, što su kamorasi kroz 20 godina krali i žderali (a to je na što zadržice rastu glasilu kamorre) i porinuli občini puljsku u one silne dugove, na koje treba da občina plaća godišnje skoro do 300.000 K kamata! Odatle dolazi, da čuveno u Pulji ne samo ove godine nestalicu vode, pošto smo takvih godina imali pod upravom kamorre više, a to ne samo u ljetu nego i po zimi. A to je naravska posljedica, kad je kamorri posušila občinske blagajne, moraju se posušiti i občinski zdenci. Po tome se vidi, da ne pjevuje kamorri svoja nedjela radi sebe i loše sadašnje uprave na občini puljskoj, nego radi svog interesa, jer je već skoro godinu i pol, da kamorri i njezino glasilo ne vide občinske kase!

Gospoda od cenzure. Kako smo javili u zadnjem broju, uveli su na ovdječnom c. k. kotarskom poglavarsvu uredovne sate od 8 u jutro do 2 sata po podne. Mi ne možemo imati ništa protiv tome, da pače smatramo opravdanom tu odredbu u ovoj ljetnoj sparnini. Ali imamo protiv tome, što nam gosp. Mlekuš, šef ovdječnjeg redarstvenog odsjeka poručuje, da mu moramo naš list poslati na cenzuru najkasnije do 2 a. po podne. Mi poručujemo pak gosp. Mlekušu, da naš list izlazi svaki četvrtak i nastojimo da u taj dan izadje, ali na točan sat ne možemo biti vezani radi nepredvidivih tehničkih uzroka. Mi znamo samo to, da mora cenzura skrbiti te koji od činovnika bude uvijek na mjestu za cenzuriranje, kao što je naša dužnost, da predamo list kroz dan na cenzuriranje. Nepojmimo, zašto je kapetanat odredio u spomenutoj satnici uredovnih sati inspekciju od 4 do 6 a. po p. Ta bi bila izlišno, kad ne bi rabila za izvanredne slučajeve. Neka nam gospoda ne zamjere, ako opazimo, da nisu tu stranke a ni mi za njihov komoditet, te ako ga hoće već imati, to neka si ga uživaju u miru božjem ali na svoj račun a ne na uštrb stranaka.

Izlet u Premanturu. Hrvatski Sokol u Pulji priredjuje na Petrovo i Pavlovo dne 29. o. mj. izlet u Premanturu, gdje će prirediti javnu vježbu uz sudjelovanje društvene fanfare. Ura odlaska iz Pule bit će probozna u sljedećem broju. Umoljava se članove, da kod ovog izleta sudjeluju u čim većem broju u društvenom odijelu.

Voloski kotar

Razne iz Mošćenica. Občinske stvari. Nečim općinom zapovjedaju, kako znate, domaći ljudi, ali ne po svojoj glavi i pameti nego onako, kako im napuhnu glavu Talijani iz Lovrana i Voloskega — ala Marki i Costantini. — Potestat je stari Maras — dobričina, ali čovjek, koji bi za plaću sve učinil, pa tako se događa, da za volju svojih gospodara puću, da nam sve propada i da se s nami svi rugaju. Tajnik je potestatov kunjado bivši pomorski kapetan Lovrić-Mohorić, koji je malo bolji od potestata. On će znat možda dobro brodom vladat, ali za vladat općinu ni i neće nikada bit. Dandanebjeji treba

za takovu službu imati čovjeka učenoga, umetnoga, koji je bil nekoliko vremena na kakovoj većoj općine. Općinski tajnik mora poznavat zakoni i propisi, jer je on duša cele općine. A tega svega ni kod našega Lovrića.

Općinsko zastupstvo ili raprezentanca sastoji se od 24 muža, od kojih će njih polovica na svaku potetovu reć: štor 8, a od one druge polovice će još ki ta poradi razneh obziri va odlučnoj potrebi glasovat proti svojoj pameti i uvjerenju. Vidite na priliku, kako su se lepo ponesli na zadnoj sedute: Gospodin doktor Udina iz Trsata, kega su va jednoj prvoo sedute bili imenovali za općinskoga liečnika, pital je, da bi ga uzeli u općinsku svezu a to će reć, da ga store Mošćeničanom, i na mesto da ga s obim rukama primu, oni ga odbijui, i to samo za to, jer su ih na to njihovi krivi učitelji nagovorili. A mislili su tužni ljudi, da su Bog zna što učinili. Oni ne znaju, da će g. Doktor Udina postat jednako austrijski sudit, jer će ga koja druga općina uzet u svoju opć. svezu, a posle godine dan on će sasvim tim bit Mošćeničan, kako i mi drugi.

Tužni ljudi, zašto se date tako varat i za nos vuć od hufjega od sebe. Ne vidite, da vam se celi svet ruga? Niste čuli što govore ljudi od kapitanata za vas?

Imate učitelji, imate plovana, imate učeneh ljudi, pa zašto se s njimi ne svetujete, zašto no učinite onako, kako vam oni govoro? Nego neki od vas misle, da Lovrić i Maras sve znadu pa njih poslušaju, ali te se jedanput gorko zato kajat.

Gradnja mla u Dragi. Već treto leto grade u Dragi ml, a još ga neto ni ovo leto po svoj prilike sverit. Imprežu ima nekakov Piranez, koji se ruga i s nami i s govornom, jer radi tako, kako mu torna konat. Ove je komedije reć bi već sila i oblast, pak je poslala novoga asistenta i i sada gre delo malo brže napred. I neka već jedanput svrše s tim, jer je ovo na sramotu celemu statul!

Gradnja škole u Dragi. I novu školu grade u Dragi, ali i to delo gre tako pomalo i kilavo napred, da ne znamo ni sami, kad će bit gotovo. Kako čujemo, imala bi kuća bitl posve gotova za početak drugega školskega leta, a kad tamo, još ni niti pod krovom. Dobro bi bilo, da oni naši ljudi, koji su u mjesnom školskom vjčecu u većini, malo pošure s tom gradnjom.

Javna zahvala. Prigodom vjenčanja gđice Dolores Desković i g. Medanić u Dragi Mošćenickoj, sabrala se na predlog gđje Ljubice Desković lijepa svota od K 84-30; ta se svota na želju doličeno mlade gospođe podielila na dvie polovice tako, da jedna pripadne našoj Družbi sv. Ćirila i Metoda, a druga „Puckom Društvu Sloga“ u Mošćenickoj Dragi.

Naše društvo je rećenu svotu od K 42-15 primilo, pa se na plemenitom daru najboljeo zahvaljuje svima darovateljima, a dvostruka hvala rodoljubnoj mladoj gospođji, koja je vazda od sada pokazala blagonaklonost našem društvu. Pratila je sreća, nju i vojna njezina! Zivili!

Za „Pucko Društvo Sloga“.

Odbor.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Dne 14. i 15. ovog mjeseca ponjeto nas je amo odio slovenskog kazalista iz Trsata, te nas je ugodno zaboljavio dvie večeri. Imali smo dvie predstare i više pjevanih komada.

Ovih će serija akadem. društvo „Dobrića“ držati ovdje u „Narodnom Domu“ prvi praktični tečaj za vodje omladinskih društava. Na taj će tečaj doći iz svakog omladinskog društva po dvojica (vodja i tajnik), a tečaj će trajati 3 do 4 dana.

Kao predavači i tumači bit će pozvana ova gospoda: dr. J. Krek, nar. zast., preč. g. J. Grasić, župnik u Bermu, dr. A. Gržinić, liečnik u Pazinu, F. Trampuž, upravitelj uzer-gospodarstva, J. Badić, upravitelj pripravnice, prof. I. Butković, dr. Ćiril Brajša, odv. koncipijent, učitelj Tomašić, Ćim J. Pilat, urednik, Lj. Spacapan, upravitelj tiskare, S. Pinić, bogoslov i akademičari Vj. Gortan i O. Pavlinić.

„Odbor za Prosvjetu“ je proklil dana imao svoju sjednicu, na kojoj se je govorilo o krasno ispoljo izložbi. Razpravljalo se i o daljnijm koracima na prosvjetnom polju našega naroda.

Obća je tužba našega naroda radi velike suše. U mongim je čatrnjama pomanjalo vode. Zlo je veliko ova suša za povrće i krmu. Svi željno očekuju, da nam se Bog smiluje i pošalje blagotvornu kišu.

Iz Čepića kod jezera. Naši jedni desperaduni t. z. Talijani moraju i kod nas pokazivati svoje divljačtvo. Ohrabreni mirnoćom naših ljudi i zbog nesvisti ovdječnjega pučanstva, tri četiri doklaćena gladihu uznemiruju neprestano naše mirno mjesto. Glavni vodja te desperatne bande jest neki pećeni Talijan, koji se nije aramio tražiti pomoći kod nas Hrvata a i danas živi jedino od naroda, kojega mrzi i proganja i čini svakojake pogrdne svetinjama našega naroda, komu ima svaki dan zahvalit, da se najede dobroga kruha. Ta doklaćena i propala banda dala se i na najgreo divljačtvo, te je u noći 6. t. m. pred školom porježala kestenje, što su ih tamo zasadili za hladovinu i poljepšanje. Od takvih brutalnih stvorova ne može se drugo ni očekivati; ali se čudimo, da takova nedjelja počinjaju ti vandali usprkos žandarmerije, koja ne može da tim propalencima i skroz pokvarenoj i prostjačkoj čeljadi stane na rep i priući miru i ređu. Ovdje se svatko čudi, da nekolicina klatežnjaka radi što hoće u našem mjestu. Ali možemo našim innće mirnom narodu dozlogrditi to razvratno postupanje i izazivanje ovdječnje talijanske klateži, pak zato pozivljemo c. k. kotarsku oblast u Pazinu, da žandarmeriji u Čepiću nalozil neka strogo pripazi na to klatežnjake i uvijek po zasluži kazni, bolje prijavi, da budemo imali već jednom mira od tih dotepenaca. A samo malo bolje volje i više strogosti sa strane ovdječnje žandarmerije, pak će i ovdječnji sereojaci povući rep među noge, i bit će opet mir. Bolje da to učine oblašt, nego li narod sam, jer će se tako izbjeći velikom zlu.

Porečki kotar

Iz umaškog mandarinata. Iz Lovrećice nam pišu: Naš mandarin u Umagu upravlja s nama po kinezku i nadalje. U ožujku t. g. došao jedan naš pošten čovjek a pravi narodnjak, koji neće da zahtaj svoj rod, kako bi to htjeli na umaškom mandarinatu, na umaški mandarinat i zatražio od mandarina dvie uredovne svjedodbe: jednu za ciene grošdja g. 1907. i ciene vina 1908., drugu od ponašanja. Oigovori mu mandarin, da će mu svje dočbe o cijenama dati, a onu od ponašanja da ne može dati, jer da dobra o njemu ne može napisati a slaboga da neće (ipak su i mandarin dobra srca!). Odgovori mu naš čovjek, da on od njega ne treba milosti, nego neka mu dade svjedodbu kako najbolje znađe po svojoj savjesti, na što mu odgovori, da će se dati informirati.

Tako čekao naš čovjek i čekao, ali nikad dočkao. Podja više puta na mandarinat, ali bez uspjeha, jer su se mandarinovi hlepići uvijek isgovarali, da je ta stvar u rukama mandarina. Povratio se naš strpljivi čovjek ponovno i napokon nadje njihovu milost gosp. mandarina.

Poklonivši mu se sa dužnim strahopoštanjem, upita ga ponizno za svjedodbe. Mandarin se na poniznog molitelja niti ne obazre, već oholo i prezirno odriče kratko: nedam ništa! Naš jedan čovjek se na to nešto odvazi i na pol usta hoće da reče: protestiram, ali jao i naopako po se.

Mandarin skoći, ko zmijom uboden, na krakove tanke i strašno ljuto svom žestinom se izdere na molitelja: što ti jedna rajo usudjuješ se ovdje pred mnogim svetlim i veličanstvenim obrazom protestirati; izdri odmah van, jer inače zovem moje vjerne hlapce da te okuju u debelo gvozdje i bace u najdublju tamnicu mog mandarinata. Videći tu grozu i užas, odustulja se na polje, jer bi bio uzaludan trud i velika pogibelj ostati i nadalje u blizini svjetle obrazine g. mandarina. Tako ostade bez traženih svjedodba a bit će tako i dalje, dok god budemo u ovakvom mandarinatu ili ne zapušemo u mandarinov rog.

Jednoga dana vozio se taj isti čovjek parobrodom iz Trsta u Umag u I. razr. U istom razredu bio je mandarin s jednim svojim repnim hlapcem . . . recimo Italikon. Kad su ga opazili skoćise tražiti broskog komesara, zahtjevajuć, da ga izbjera iz I. razreda, ali im komesar odgovori, da to ne može učiniti, jer da je čovjek platio I. razred. Na to se rep mandarina uzvrpolji i začo fino zvakati: cosa kvel p . . . ko de un scavo ga de star dove atemo noi che per via de lui no podemo parlar niente; mi saria bon de darghe anke un scavo e cazzarlo fora. Ali, ali, Italikon „sarja bon“, nu falilo je kuraja, jer se nije nalazio u mandarinatu nego na parobrodu.

Takvih slučajeva sikanacija, prkosa i tiranije sa našim ljudima i institucijama umaškog mandarina i njegovih repova i podrepnjaka, mogli bismo nabrojiti, da ne bi stalo u dva ciela broja „Naše Sloge“. Naši odpadnici, podrepnjaci i prodanci imaju od mandarina sve, a pravi i pošteni ljudi, koji ne pljuju u svoj obraz, ne tajje svoj slavni rod i jezik, ti su po mandarinatu proganjani, zapostavljani i u svakom pravu spriječavani.

Radi toga postupka i zbog tih kicezkih odnošaja nosi mnogo krivnje i bivši kot. poglavar u Poreču Murat, koji je sa onim svojim famoznim fermanima znao pogodovati mandarinovu samovolju i pašovanje.

To nesnosno stanje ovdječnjem je narodu dozlogrdilo do preko očiju; u narodu sve vrije radi tog mandarinskog postupanja, te bi moglo doći skoro vrijeme, da se prepuna gorka čaša čemera i strpljivosti prelje i uskupi u narodu.

Državne vlasti se već dugo vremena na to upozorjuju, da učine tom nedostojnom stanju jedne uredjene države kraj, i da učine red tako, da nam postavje jednog svog komisara, koji će učesti pravo i zakon i za naš narod, koji užasno stjenje pod nepravdama i nezakonitostima bezobzirne i silovite talijanske klike u Umagu.

Iz Kaštelira. Glavna godišnja skupština ovdječnje podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda obdržavati će se u nedjelju dne 22. o. mj. u društvenim prostorijama.

Iz Kaštelira. Prije malo dana premlinje je ovdje šarenjak . . . čič — otac mu je došao iz Kranjske. Pred mnogo godina darovao je sav svoj imetaj svojoj kćeri; ali za Talijane ostao je još uvijek posjednik i poreznik, i kao takav glasovao je za iste kod svakog izbora. Doživio je visoku starost u najvećoj bijedi: stradao je i gladovao kroz dugi niz godina. Talijani sturali su se, da se na dan izbora našdere i natoče — i ništa više. Na dan pogreba pratili su ga diviji janjčari na avjoma klepacijona (glazbom) da mu se naštagaju u najozbiljnijem času, a kod sprovođa bilo je dakako samo desetlik baba i malo dječurtije.

Evo tako svršavaju izdajice svojeg naroda; a narod će proklinjati njihove kosti, koje nisu dostojne, da ih rodna gruda krije.

Sarenjaci, kolikogod vas ima i gdje god se nalaziti zapamtite si dobro: Talijani, naši krvni neprijatelji, vam se ližu dok vas na biralište gone kao govedo na samanj; kasnije por... škavi. Oni vas od srca mrze, preziru i čak kod pogreba vas ruglu izvrgavaju, što vam jasno potvrđuje gori navedeni slučaj. Skrajna je doba da otvorite oči!

Koparski kofar

Iz Huma. Ne će valjda biti diljem Istre Hrvat ili Slovenac, koji nije čuo spominjati o tom talijanskom leglu. Stalno je svako više čuo pripovijedat no je čitao o dogodajima, koji se ovdje zbivaju, jer rietki su odavle dopisi, koji bi braći Hrvatima i Slovencima svaku bar glaviju stvar donieli na vidjelo; ta priučili smo se na takav život, pa uzimamo sve na laku ruku, misleć, da će silepsc već jednom otvoriti svoje zaraštene oči.

Dragi čitače, ne moj prebrzo zaključiti, da boravimo u Humu možda sretno dane kao ti među ujedinjenom i prosvjetljenom braćom. Ne, jer kako možemo, kad je živaj tako zaslepljen, da su ti avanostojanja, svi nagovori uzaludni, da ga oslobodi iz pandža kletog dutmanina. Zalata ne može si ni najučelniji čovjek stvoriti jasan pojam o ovdješnjem elementu, koji ne boravi bar nekoliko nedjelja među njim. Tako boraveći ostavit će taj osinjak iznarodjene braće i krenut u svoj mili zavičaj, al uvjeren budr dragi stioće, da ćeš sam sebe pitati, kakav je to narod, koji se daje od dvojice trojice bezbojnika i fanatika tako ludu zaslepljivati i voditi za nos; naravno, da toj trojici je to kruh svakadašnji od kog žive, a ostalim ponor, u kojeg će se jednom svaliti.

Ta trojica, od kojih je jedan, kako naši ljudi kažu došao trbuhom za kruhom iz zemlje, za kojom teži mnogi mladit humski, vode svu humsku politiku, fanatizirajuć jedan puk kad s njime govore, a kad se okrenu i svaki nastavi svoj put, rugaju se za njim govoreći mu rieč, koja je Talijanima najsladja „šćavi“ i „šćino“. Zaveden narod to dobro znađe, ali ipak ne će da krene s pogubnog puta na put sreće i blagostanja. Djeca će povati njihovu tvrdoglavošć kad budu, nalazeć se u svijetu morala tudnjica molit, da mu list piše kući itd., jer ona sama ne će znati. A tko je svemu tomu kriju? Nitko drugi van roditelji, koji ne će slati svoju djecu u školu, gdje se uće u onom istom slatkom materinjem jeziku, koji govori sav narod humski?

Ogromna je većina posve uvjerena, da tako ne bi smjelo dalje, al ti se boj mene, ja tebe i to je poglaviti razlog, da se narod ne da privesti na pravi put.

Prezda troi „Legu“ godimica velike svote za taj čisto hrvatski kraj, mogao bi ipak koji napredniji Humljan uokliknuti, da čovjek, koji ide samo za tim, da mu dieta dobija na dan hljebac kruha, ne može imat nađe u bolju budućnost, ne može napredovat, a tko ne napreduje, taj zastaje.

Sami bivni učitelji ovdajšnje legine kovačnice, izrazite se ne jednom, da ne mogu povjerenu im mladot al u čemu ništa naučili, ne poučavaju li ih bar nekoliko u njihovom hrvatskom — jeziku. Jedan je dapače kazao, da nema smisla legina škola u takovom kraju, gdje se govori samo hrvatski, jer da se time narod jedino zaleakuje, a koristi nikakve nema. Neki se izrazite ovako, drugi su dapače pijavali i rogove pokazivali proti selu osavijestajući ga za vađe govoreći: „Fuor di servizio si, ma a Colmo fra quelli schiavi più no“.

Da bi li zaslepljeni Humljane samo ove dvie rieci razumio, ne bi se stalno dao onako izrabljivati od svojih tobožnjih apostola, koji ti vele da si „puro sangue“, već bi ti otvoreno, neustrašivo ustao na obranu svog jezika, koji mora biti svakomu sladji i miliji od vlastitog života. Nema na svijetu čovjeka, koji je proti tomu, da se ne ući više jezika, al uvijek je valjda prvi onaj, s kojim te je mila majka bezbroj puta zaljuljala u slatke sanke. Svi učenjaci, ma bili oni koje mu drago narodnosti tople preporučuju, da se najprije dobro nauči svoj jezik, a kad se islog dobro prokuhalo, treba učit onaj svojih najbližjih susjeda, da se može bolje obćit s njima, a i širiti svoj duševni horizont.

To dobro znadu svi, ma iole napredni narodi, samo naš humski, koji ne vidi ni do nosa, pljuva sebi u lice, zašto će se jednom kajati, nu bit će prekasno, jer: „kajat se treba dok je doba“, liepo kaže naš neumrlji pjesnik Mažuranić. (Sljedi.)

Stranina i Jurina

Fr. Ministar Gall ki stoji va Lovrane, je pljal komun, da bi mu prodal mesto va cimiteru, za storit tombu.

Jur. Pa ca nisu mu prodali.

Fr. Ne, lego su mu darovali za neki meriti, a za ki Lovranci niti ne znaju.

Jur. Ali zna ben Rigo i Pikastrace.

Fr. Ali ovi su oni kako neki drugi keh ima va Lovrane ki su proti Austrije.

Jur. Ali ni protejil jednu siromasnu udovicu, koja je nasa i sini su njoj za nas i pravi Austrijci.

Fr. Tako se more rec da su dekorali ministra „per i meriti del poperdilla“.

Razne primorske piesti

Našim dopisnicima. Umoljavamo ponovno naše vrlo cijenjene dopisnike, da nastoje te budu njihovi sastavci nama uručeni najkasnije u sriedu u jutro, jer inače ne možemo iste uvrstiti već u sljedeći broj.

Isaberi u Trstu. U četvrtak 12. t. mj. vršili su se uti izbori, pri kojima je bilo izabrano 5 socialisti i 5 Talijana. Dok su pri tim izborima socialisti bili isabrani pomoću slovenskih glasova, socialisti nisu htjeli pomoći da budu isabrani barem dva Slovenca proti Talijanima. Mjesto pomagati i jačati opoziciju, socialisti vole da se jača vladajuća talijanska klika. Crna nezahvalnost!

Dne 13. t. mj. biralo se u III. izbornom razredu 16 zastupnika. Slovenci su postavili i u tom razredu svoje kandidate, koji su opet dobili liepi broj glasova. Tog dana izabrano je 14 Talijana, dok je u šestom kotaru bio nuždan uti izbor ismedju dva socialisti i 2 Talijana. Taj uti izbor obavio se je u utork 17. t. mj. pri kojem su isabrana dva socialisti; Slovenci su i taj dan glasovali za socialiste.

Jučer u sriedu biralo se u 6 gradskih kotara 18 zastupnika. U tom izbornom razredu uvršteni su izbornici akademike časti, državni i občinski činovnici, pomoćni kapetani i dr. Slovenci su postavili i u tom izbornom razredu vlastite kandidate. Isabrano je 16 Talijana.

Slovenci su do sada i kod ovih izbora zadržali svoje prijašnje pozicije, a uz to su pokazali svojim glasovima u samom gradu da napreduju.

Priestolonasljednik Crnogora u Opatiji. U utork pripio je crnogorski prijestolonasljednik knežević Danilo s pratnjom u Opatiju, gdje će se zadržati par tjedana.

Promocija. Dne 12. t. mj. bio je promoviran na čast veterinaru na c. kr. vis. veterinarskoj školi u Beču g. Ivan Banovac, rodom iz Starog Pazina u Istri.

Poziv

na godišnju glavnu skupštinu „Gospodardruštva“ u Sv. Martinu kod Buzeta, koja će se obdržavati u subotu dne 28. juna 1913. sa sljedećim

dnevniim redom:

1. Izvještaj upravnog i nadzornog odbora.
 2. Odobrenje računa za god. 1912.
 3. Biranje upravnog, nadzornog odbora i mirovnog sudista.
 4. Slučajnosti.
- Početak točno u 9 sati na večer. Tjedan dana prije bit će na ogled društveni računi svim članovima.

„Gospodarsko Društvo“

Buzet-Sv. Martin, dne 14. juna 1913.

Odbor.

Prodaje se kuća i vrt, na lipom mjestu za krčmu, na Monte Serpo, uz nisku cjenu i na obrtnu isplatu. Upitati via Glavna prolungata 307.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u papirnel Laginja i dr. — Pula.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

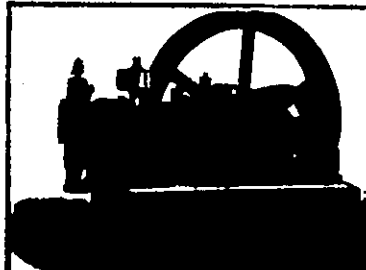
LJUDEVIT DEKLEVA

U Campo Marzio br. 5 - Pula

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javna lokala.

Prodaja svakevrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja: **TEHNIČKA POSLOVNICA: EMANUEL I OSKAR KRAUS, TRST, Via San Nicolo 2p.** Dostavlja se popise opreme za obrtništvo i industrijska poduzeća. Cijena za nabavu besplatno i bez poštarine. Poslužba: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest liepiti sapun koji čuva kožu od sučaniti pjege i uzdržuje liepu, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno doba dim zahvata može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lokarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se proporuča Bergmannova Lilienmilch-Sapuna kao liepiti sredstvo za njegovanje ruku sa gospodje. Cijena u kutnima po 70 para kom. Dobira se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Puna.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru. Puna-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Puna-Rieka, svake sriede, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjvelli-Lošinjmal-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Puna-Baška-Lopar-Rab-Lošinjvelli-Lošinjmal-luka Sv. Martin-Nerezine svake sriede tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmal-luka Sv. Martin-Lošinjvelli-Novvalja svakov ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Silo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produkljenje do Rieka.

Glavna odpravništva: na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

Kao moteri na nafte oselava DIESEL, najviše liepiti konstrukcije, prometni traktori po kaejkoj ali na ure 17, hel. vika, moteri na plin (gas), benzini, i. i. kamao nije za obrtništvo, poljodjelstvo i obrtništvo namjestaže snage, dalje namjestaže se moteri plin protuodje: ..

BRAZDANSKA TVORNICA MOTORA

na plin i. i.

(A. E. Scudler Inženjerski vrtion: HORNITZ WILLE, BREMEN)

napreda specialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja: **TEHNIČKA POSLOVNICA: EMANUEL I OSKAR KRAUS, TRST, Via San Nicolo 2p.** Dostavlja se popise opreme za obrtništvo i industrijska poduzeća. Cijena za nabavu besplatno i bez poštarine. Poslužba: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.